

การศึกษาาระบบการบริหารจัดการภาวะวิกฤตและรูปแบบการจัดการโรคอุบัติใหม่ (Covid-19) ในเขตจังหวัดปทุมธานี

Study of crisis management system and Model for Management of Emerging Diseases (Covid-19) in Pathum Thani Province

กัณฑ์ณวีรชัฐ สืบศักดิ์

Kannawarit Suepsak

สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมสังคมมหาวิทยาลัยรังสิต

Leadership in Society, Business and Politics College of Social Innovation, Rangsit University, Thailand

E-mail: kwang.ssj.pt@gmail.com

Received: 2021-07-08; Revised: 2021-09-24; Accepted: 2021-09-25

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) รูปแบบการจัดการการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ (Covid - 19) และ 2) ระบบการบริหารจัดการภาวะวิกฤต โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย ข้อมูลเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 25 คน วิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร/สิ่งพิมพ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปแบบพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลจากภาคสนาม โดยใช้การเปรียบเทียบเหตุการณ์และสรุปอุปนัย

ผลการวิจัย พบว่า

1) การจัดการการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ (Covid - 19) ของจังหวัดปทุมธานี ยึดหลักนโยบายและคำสั่งการของผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานีเป็นหลัก ซึ่งดำเนินการภายใต้มาตรการในทางกฎหมาย และมาตรการด้านสาธารณสุข เน้นการค้นหาผู้ติดเชื้อ การตรวจสอบ ควบคุม และดูแลสถานที่ประกาศปิดหรือสถานที่ที่ได้รับการผ่อนคลาย การตั้งจุดคัดกรองเพื่อจำกัดการนำเชื้อเข้าไปในพื้นที่ การทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ รวมถึงการสื่อสารความเสี่ยง และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และคำแนะนำประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับวิธีป้องกันโรคที่ถูกต้อง และการจัดตั้งทีมงานในการดำเนินงานควบคุมและป้องกันโรค

2) ระบบการบริหารจัดการสถานการณ์การระบาดของโรคอุบัติใหม่ (Covid - 19) ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีเกิดจากการดำเนินงานร่วมกับแบบบูรณาการในหลายภาคส่วน ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปตามพื้นที่ แต่ทั้งหมดก็อยู่ภายใต้ประกาศของกระทรวงสาธารณสุข โดยมีการดำเนินการขับเคลื่อนตามนโยบายหรือคำสั่งการในการเฝ้าระวัง ควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคในสถานการณ์ปัจจุบัน และมีการเตรียมความพร้อมในทุกภาคส่วนทั้งบุคลากร ความรู้ทางวิชาการ และการทำแผนรับมือภายในหน่วยงาน

คำสำคัญ: ระบบการบริหารจัดการ, โรคอุบัติใหม่, ภาวะวิกฤต

Abstract

The purpose of this study is to study 1) the outbreak of emerging infectious diseases (COVID-19) management model and 2) emerging infectious diseases (COVID-19) crisis management system. This study used qualitative research comprising of documentary research Participant observation and In-depth interview with 25 key informants. Analyze document/publication information, used the analytical method and the description summary. Analyze data from the field, by comparing events and inductive summaries.

The results of the study revealed the following:

1) the Outbreak of Emerging Infectious Diseases (COVID-19) management in Pathum Thani province. Adhere to policies and orders of the governor of Pathum Thani as the main. Which is carried out under legal measures and public health measures. Focusing on finding infected people, examining, controlling and maintaining places, announcing closures, or relaxing places. Setting a screening point to limit infection in the area. Cleaning of public areas including risk communication and publicize knowledge and advice to people in the area on the correct methods of disease prevention and the establishment of a team in the implementation of disease control and prevention.

2) the Outbreak of Emerging Infectious Diseases (COVID-19) Management System in Pathum Thani province. Is due to integrated operations in many sectors. Which will vary depending on the area. But all are under the announcement of the Ministry of Health. With the implementation of the surveillance policy or command. Control and prevent the spread of disease in the current situation. And preparedness in all sectors including personnel Academic knowledge. And making a response plan within the agency.

Keywords: Management System, Emerging Diseases, Crisis

บทนำ

ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19 ย่อมาจาก Coronavirus Disease 2019) องค์การอนามัยโลกได้ประกาศว่า การระบาดครั้งนี้เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of Concern : PHEIC) และคณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติได้มีมติให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่ออันตราย ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่ออันตราย (กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

ประเทศไทย พบผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รายแรกในวันที่ 8 มกราคม 2563 ซึ่งเป็นผู้เดินทางจากประเทศจีน (อนุตรา รัตน์นราทร, 2563) และเกิดการแพร่ระบาดเป็นวงกว้างจากประชากรภายในประเทศด้วยกัน ปัจจุบันประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อสะสมจำนวน 26,561 ราย รักษาหายเป็นปกติ จำนวน 26,540 คน

เสียชีวิต 85 ราย และมีผู้ป่วยเฝ้าระวังที่เข้าเกณฑ์สอบสวนโรค จำนวน 6,890 ราย (กรมควบคุมโรค, 2564 ข้อมูล ณ วันที่ 9 มีนาคม 2564) จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้รัฐบาลกำหนดมาตรการเร่งด่วนในการควบคุมและป้องกันโรคโควิด 19 และเมื่อสถานการณ์แพร่ระบาดมีความร้ายแรงมากขึ้น รัฐบาลจึงประกาศใช้พระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และออกข้อกำหนดตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และมาตรา 11 แห่งพระราชกำหนดบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 เพื่อควบคุมสถานการณ์และจำกัดพื้นที่การแพร่ระบาด และประสานงานในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ออกคำสั่งโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 พิจารณาสั่งปิดสถานที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคเป็นการชั่วคราว เช่น สถานบันเทิง ผับ สถานบริการ และสปา ฯลฯ ทั้งการปิดช่องทางการเข้าสู่ราชอาณาจักร การห้ามกักตุนสินค้าในสภาวะการณ์วิกฤตและข้อยกเว้น รวมทั้งห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือการทำกิจกรรม ในสถานที่แออัด อีกทั้งห้ามบุคคลใดทั่วประเทศ ออกนอกเคหสถาน (เคอร์ฟิว) ระหว่างเวลา 22.00 - 04.00 น. และมีประกาศหลายฉบับอย่างต่อเนื่อง (พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548, 2563) ซึ่งในแต่ละพื้นที่ภูมิภาค แต่ละจังหวัด มีระบบและมาตรการในการรับมือสถานการณ์โควิด 19 ที่แตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ แต่สิ่งที่เหมือนกันคือการดำเนินการให้สอดคล้องกับประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้น ซึ่งบริบทระบบและมาตรการที่ต่างกันนี้เอง ส่งผลให้บางพื้นที่ประสบความสำเร็จในการควบคุมป้องกันโรคโควิด 19 หรือ Covid-2019

จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นศูนย์กลางสำคัญทางเศรษฐกิจ การคมนาคม และการท่องเที่ยว และมีความหนาแน่นของประชากรสูง ถือเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคอย่างรวดเร็ว การควบคุมโรคอย่างทันเวลาและจำกัดการชุมนุมของประชาชนมีความสำคัญเพื่อไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดขยายไปในวงกว้าง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรคติดต่อกรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี จึงแปลงนโยบายของรัฐบาลมาปฏิบัติ โดยออกเป็นประกาศมาตรการควบคุมโรคและประกาศปิดกิจการและกิจกรรมบางอย่างที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดซึ่งสอดคล้องกับของรัฐบาล และกำชับหน่วยงานในสังกัด ดำเนินตามนโยบายควบคุมและป้องกันโรคระบาดของจังหวัดและนำมาตราที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงระบบการบริหารจัดการภาวะวิกฤตและรูปแบบการจัดการโรคอุบัติใหม่ (Covid-19) ในจังหวัดปทุมธานี เพื่อสามารถนำแนวทางที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่เขตจังหวัดปทุมธานีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

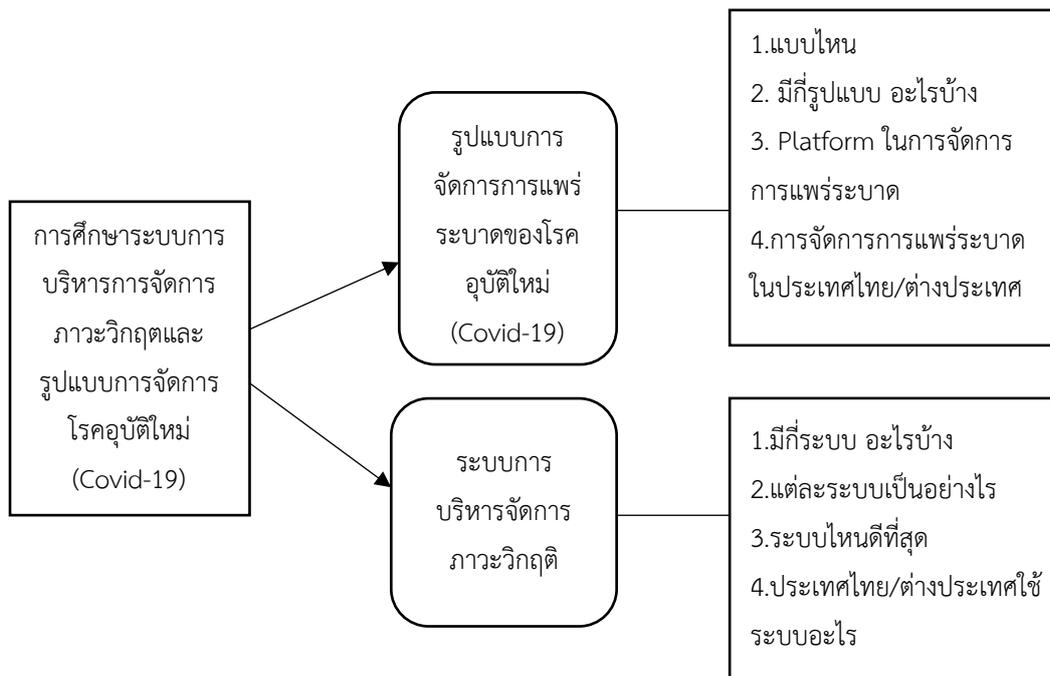
- 1) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ (Covid - 19) จังหวัดปทุมธานี
- 2) เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการภาวะวิกฤต

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้ มุ่งศึกษาระบบการบริหารการจัดการภาวะวิกฤติ และรูปแบบกระบวนการจัดการสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 19 หรือ โควิด 19 (Covid 19) ในเขตจังหวัดปทุมธานี โดยวิเคราะห์แนวทางและข้อปฏิบัติตามประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ตามข้อกำหนดความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน รวมทั้งศึกษาการจัดการสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา หรือ โควิด 19 (Covid 19) ที่ทางกระทรวงสาธารณสุข และกรมควบคุมกำหนดขึ้น ทั้งรูปแบบการจัดเตรียมสถานที่ทั้งภายนอกและภายในสำหรับใช้เป็นที่ควบคุมและป้องกันโรคระบาดไวรัส รวมทั้งข้อปฏิบัติและข้อเสนอแนะในการเฝ้าระวังตนเองให้แก่ประชาชนเพื่อป้องกันการติดเชื้อจากการแพร่ระบาด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษานี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย ข้อมูลเอกสาร (documentary research) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงาน และบริหารจัดการงานภาวะวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) จำนวน 25 คน ได้แก่ แพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์ เจ้าหน้าที่งานควบคุมโรคติดต่อ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์กักกัน ผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสโคโรนา และอาสาสมัครสาธารณสุข

สำหรับเอกสารที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วย 1. เอกสารชั้นต้น (primary source) ได้แก่ ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาตรการรับมือสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด คำสั่ง ข้อกำหนด ระเบียบปฏิบัติ รวมถึงเอกสารของทางราชการที่เกี่ยวข้อง

2. เอกสารชั้นรอง (secondary source) ได้แก่ งานเขียน บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาเอกสาร / สิ่งพิมพ์

2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

3) การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการใช้เครื่องมือออนไลน์อิเล็กทรอนิกส์ (Online Electronics) เช่น การสัมภาษณ์แอปพลิเคชันออนไลน์ต่าง ๆ เช่น วิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (VDO Conference Application), ทางโทรศัพท์ เป็นต้น

4) การบันทึกเสียง

5) การบันทึกภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การตรวจสอบความตรง (Validity) การตรวจสอบความตรงของข้อมูลที่ได้รวบรวมได้ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูล 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านข้อมูล (Validity) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้ว่ามีความเชื่อมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกันว่าข้อมูลที่มาจากแหล่งที่ต่างกันแล้ว ยังคงมีความเหมือนกันและสม่ำเสมอหรือไม่ ทั้งนี้แหล่งข้อมูลที่กล่าวมา ได้แก่ แหล่งบุคคล สถานที่ และเวลา

2) ด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลระหว่างผู้วิจัยในการจดบันทึกภาคสนาม และการบันทึกเสียงว่าข้อมูลที่ได้รับยังคงมีความเหมือนกันหรือไม่

3) ด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลาย ๆ วิธีในประเด็นเดียวกัน ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการใช้เครื่องมือออนไลน์อิเล็กทรอนิกส์ (Online Electronics) เช่น การสัมภาษณ์แอปพลิเคชันออนไลน์ต่าง ๆ เช่น วิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (VDO Conference Application), ทางโทรศัพท์ เป็นต้นและการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์เอกสาร / สิ่งพิมพ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปแบบพรรณนา

2) วิเคราะห์ข้อมูลจากภาคสนาม โดยใช้การเปรียบเทียบเหตุการณ์และสรุปอุปนัย

ผลการศึกษา

รูปแบบการจัดการการแพร่ระบาดของติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดปทุมธานี

รูปแบบการจัดการการแพร่ระบาดของติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดปทุมธานียึดหลักนโยบายและคำสั่งการของผู้ว่าราชการ เป็นหลัก ซึ่งดำเนินการภายใต้มาตรการในทางกฎหมาย และมาตรการด้านสาธารณสุข

1. มาตรการในทางกฎหมาย มาตรการในทางกฎหมายเป็นมาตรการหนึ่งที่จะบังคับใช้ให้ประชาชนที่ไม่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและควบคุมโรคปฏิบัติตามได้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องสำคัญนำมาเป็นเครื่องมือในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ ได้แก่ พ.ร.บ.โรคติดต่อ พ.ศ.2558 ซึ่งมีหลักการทั่วไปเพื่อป้องกันและควบคุมโรคติดต่อทุกชนิดที่เกิดกับคนไม่ว่าจะเกิดขึ้นในประเทศหรือติดต่อมาจากต่างประเทศก็ตาม โดยมีมาตรการต่าง ๆ สอดคล้องกับหลักวิชาการในด้านการป้องกันและควบคุมโรคในด้านการสาธารณสุข เช่น การกักกัน การแยกกัก เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้การป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 มีประสิทธิภาพ จึงต้องอาศัยมาตรการทางกฎหมายเข้ามาช่วย

2. มาตรการในทางสาธารณสุข ได้แก่ การใช้วิชาการในด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ มาป้องกันและควบคุมโรคนี้ เช่น การนำหลักการป้องกันและควบคุมโรคทั่วไป การตรวจ การรักษา หรือการใช้วัคซีนป้องกัน

โดยมาตรการการรับมือสถานการณ์การระบาดของโรคโคโรนา (COVID-19) ในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 2 มาตรการหลัก คือ มาตรการเชิงรุก และมาตรการเชิงรับ

1. มาตรการเชิงรุก จังหวัดปทุมธานีได้ดำเนินการมาตรการเชิงรุกในการควบคุมและป้องกันโรคระบาด ดังนี้

1.1 ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดปทุมธานี แปรลงนโยบายของรัฐบาลมาปฏิบัติ โดยประกาศมาตรการควบคุมโรคและประกาศปิดกิจการและกิจกรรมบางอย่างที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาด และกำชับหน่วยงานในสังกัด ดำเนินตามนโยบายควบคุมและป้องกันโรคระบาดของจังหวัดปทุมธานีอย่างเคร่งครัด

1.2 บูรณาการความร่วมมือระหว่างส่วนราชการ ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน เตรียมความพร้อมด้านเวชภัณฑ์และการรักษา

1.3 บูรณาการความร่วมมือระหว่างส่วนราชการ ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 และสร้างความรับรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน

1.4 บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งทีมแพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และโรงพยาบาลในเครือข่าย โดยจัดตั้งทีมสำรวจไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดปทุมธานี เพื่อค้นหาหรือติดตามผู้ที่สัมผัสผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่น การคัดกรองเชิงรุกในวงกว้าง การตรวจหาเชื้อเพิ่มเติมในกลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ และผู้ป่วยปอดอักเสบ

1.5 ให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มาช่วยคัดกรองกลุ่มเสี่ยงและผู้เดินทางมาจากนอกพื้นที่ โดยอสม. จะลงพื้นที่เคาะประตูบ้าน ทำการซักประวัติ สอบถามข้อมูลการเดินทางเบื้องต้น และให้ความรู้แก่ประชาชน แล้วรายงานกลับไปยังเจ้าหน้าที่หรือทีมดำเนินการต่อไป

1.6 ดำเนินการแจกจ่าย เจลล้างมือ และหน้ากากอนามัย ให้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

1.7 การสื่อสารความเสี่ยง และประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความรับรู้เรื่องสุขอนามัยส่วนบุคคลและการรักษาระยะห่าง และให้ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ระบาด รวมถึงแจ้งเตือนการระบาดในวงกว้าง ให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

2. มาตรการเชิงรับ จังหวัดปทุมธานีได้ดำเนินการมาตรการเชิงรับในการควบคุมและป้องกันโรคระบาด ดังนี้

2.1 เจ้าหน้าที่และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ปฏิบัติงานตามนโยบายควบคุมและป้องกันโรคระบาดของจังหวัดปทุมธานีอย่างเคร่งครัด

2.2 บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งทีมแพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และโรงพยาบาลในเครือข่าย ทำการเฝ้าระวัง ค้นหา และตรวจหาผู้ติดเชื้อสอบสวนโรคจากกลุ่มเสี่ยง อย่างต่อเนื่อง

2.3 การจัดหาพื้นที่ควบคุมโรค (Local Quarantine) กักกันกลุ่มเสี่ยง และผู้เดินทางกลับมาจากต่างประเทศหรือผู้เดินทางข้ามจังหวัดที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ เพื่อเฝ้าดูอาการเป็นเวลา 14

2.4 จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินโรคโควิด-19 (Emergency Operation Center, EOC)

2.5 การตั้งจุดตรวจคัดกรองการเดินทางเข้าจังหวัดปทุมธานีร่วมกับกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี เพื่อเฝ้าระวังโรคหรือสังเกตอาการผู้เดินทางและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดต่อโรค จำนวนทั้งสิ้น 4 จุด

2.6 การระดมออกฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อในพื้นที่ต่าง ๆ ในจังหวัดปทุมธานี โดยมีรถและเจ้าหน้าที่ตระเวนฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อตามชุมชน หมู่บ้าน ถนน วัด โรงเรียน ตลาดนัด สุเหร่า หรือมัสยิด รวมทั้งพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ

2.7 เน้นย้ำมาตรการป้องกันแก่สถานที่เสี่ยงต่าง ๆ ที่มีการรวมตัวของผู้คน เช่น ตลาด โรงงาน โดยการเว้นระยะห่างหรือจำกัดจำนวนคนในแต่ละพื้นที่ การสวมใส่หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าตลอดเวลา การล้างมือทุกครั้งหลังสัมผัสสิ่งของต่าง ๆ ที่อาจมีการปนเปื้อน เช่น ลิฟต์ลูกบิด ราวบันได เป็นต้น

ระบบการบริหารจัดการสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) ในพื้นที่

ระบบการบริหารจัดการสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) ในพื้นที่กรณีศึกษาเกิดจากการดำเนินงานร่วมกับแบบบูรณาการในหลายภาคส่วน ภายใต้ประกาศของกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงกลาโหมให้มีการดำเนินการขับเคลื่อนตามนโยบายหรือคำสั่งในการเฝ้าระวัง ควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคในสถานการณ์ปัจจุบัน โดยมีการเตรียมความพร้อมในทุกภาคส่วนทั้งบุคลากร ความรู้ทางวิชาการ และการทำแผนรับมือภายในหน่วยงาน นอกจากนี้ยังมีมาตรการเยียวยาที่พร้อมรองรับ หรือสนับสนุนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

ระบบการบริหารจัดการสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) ในพื้นที่ถือเป็นระบบที่สอดคล้องกับมาตรการที่สั่งการมาในระดับผู้บริหาร โดยมีการกักตัวหลังจากการเดินทางมาจากต่างประเทศหรือพื้นที่เสี่ยง การติดตามผู้เดินทาง มีการดูแล และให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัว ดูแลตนเอง ด้วยการบูรณาการร่วมกันในหลากหลายหน่วยงานในการบริหารจัดการสถานการณ์โรคในพื้นที่

ตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุข ถือเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนระบบการบริหารจัดการสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) ในพื้นที่ โดยมีมาตรการให้อาสาสมัครสาธารณสุขเข้าร่วมคัดกรอง ให้ความรู้ แจกวัสดุหรืออุปกรณ์ในการป้องกันโรคโดยเป็นการดำเนินการด้วยการเดินเคาะประตูบ้านประชาชนในเขตรับผิดชอบของตน และรายงานผลไปยังเจ้าหน้าที่ที่มอบหมาย เพื่อเฝ้าระวังและเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

ระบบการบริหารจัดการสถานการณ์การระบาดของโรคโคโรนา (COVID-19) ในหน่วยงาน

ระบบการบริหารจัดการสถานการณ์การระบาดของโรคโคโรนา (COVID-19) ในหน่วยงาน จะมีความสอดคล้องกับระบบการบริหารจัดการสถานการณ์การระบาดของโรคโคโรนา (COVID-19) ในระดับพื้นที่โดยการดำเนินงานภายใต้กรอบนโยบายหรือคำสั่งการของกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงกลาโหม ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน เพื่อความมีเสถียรภาพ และประสิทธิภาพในการทำงาน และลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนโดยมีการจัดทำแผนการดำเนินการรับมือสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค และแผนการกำหนดหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนเพื่อให้การสนับสนุนประชาชน และบุคลากรในพื้นที่ให้ได้รับความปลอดภัย มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ และแนะนำการปฏิบัติตัว รวมถึงมีการดำเนินงานเชิงรุกโดยมีเป้าประสงค์เพื่อการส่งเสริม ควบคุม และป้องกันโรคในพื้นที่

อภิปรายผล

1) การจัดการการแพร่ระบาดของติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เขตจังหวัดปทุมธานี

การจัดการการแพร่ระบาดของติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดปทุมธานี ยึดหลักนโยบายและคำสั่งการของผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี เป็นหลัก ซึ่งดำเนินการภายใต้มาตรการในทางกฎหมาย และมาตรการด้านสาธารณสุข เน้นการค้นหาผู้ติดเชื้อ เช่น การคัดกรองเชิงรุกในวงกว้าง การตรวจสอบ ควบคุม และดูแลสถานที่ประกาศปิดหรือสถานที่ที่ได้รับการผ่อนคลาย การตั้งจุดคัดกรองเพื่อจำกัดการนำเชื้อเข้าในพื้นที่ การทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ รวมถึงการสื่อสารความเสี่ยง และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และคำแนะนำประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับวิธีป้องกันโรคที่ถูกต้อง และจัดตั้งทีมงานในการดำเนินงานควบคุมและป้องกันโรค ประกอบไปด้วย หน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศิริพงศ์ รักใหม่, เยาวภรณ์ เลิศกุลทานนท์ กาญจนนา แสขนอน และกรกช มนตรีสุขศิริกุล (2560) ศึกษาการจัดการภาวะวิกฤตในธุรกิจโรงแรม ผลการศึกษาพบว่าการจัดการภาวะวิกฤตในธุรกิจโรงแรมมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจโรงแรมในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภาวะวิกฤตในธุรกิจโรงแรม ก็คือการสร้างความตระหนักแก่ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องในการให้ความสำคัญต่อกระบวนการและขั้นตอนการจัดการภาวะวิกฤต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญต่อการวางแผน การซักซ้อม และการสื่อสารระหว่างเกิดวิกฤต

2) ระบบการบริหารจัดการสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค

ระบบการบริหารจัดการในพื้นที่จะมีความแตกต่างกันไปแต่ทั้งหมดย่อมอยู่ภายใต้กรอบนโยบายที่รัฐบาลกำหนด สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารสั่งการ การกระจายอำนาจการสั่งการ และความรวดเร็วในการบริหารจัดการสถานการณ์โรคในภาวะวิกฤต มีการเตรียมแผนรับมือในหน่วยงานแต่ระดับต่าง ๆ ทั้งระดับจังหวัด โรงพยาบาล เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือ และความไว้วางใจให้กับประชาชนในพื้นที่ภายใต้สถานการณ์นี้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอภิสิทธิ์ ฉัตรทนานนท์ (2552) ศึกษากลยุทธ์การบริหารภาวะวิกฤตสำหรับผู้บังคับบัญชา พบว่าเมื่อเกิดวิกฤต ผู้บริหารจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน อย่างไรก็ตาม ภาวะวิกฤตในบางครั้งสามารถหลีกเลี่ยงได้หากธุรกิจนั้นมีระบบการควบคุมอย่างเหมาะสมการบริหารภาวะวิกฤตมีวัตถุประสงค์คือ (1) ป้องกันการเกิดวิกฤต (2) หากเกิดขึ้นแล้วต้องรีบกำจัดวิกฤตนั้นให้หมดไปให้เร็วที่สุดและจำกัดความเสียหาย และ (3) หลังจากนั้นต้องสร้างความเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับองค์กรอีก

ครั้ง สำหรับแผนการรับภาวะวิกฤตนั้นต้องมีการเตรียมการไว้ล่วงหน้าให้พร้อมในรูปแบบที่เข้าใจและนำไปใช้ได้ง่าย เมื่อเกิดวิกฤตผู้นำองค์กรจำเป็นต้องสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพโดยให้ข้อมูลทั้งหมดต่อสื่อมวลชนอย่างซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา รวดเร็วและทันสถานการณ์ภายใต้เหตุการณ์ที่สับสน นอกจากนั้นผู้บริหารต้องมีภาพลักษณ์ที่ดีที่มีความพร้อมอยู่เสมอ มีเวลาให้เพียงพอและต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ได้รวมทั้งการสร้างกิจกรรมดี ๆ ให้กับผู้บริโภคและสังคมอยู่เสมอด้วยเพื่อการสร้างภาพลักษณ์องค์กรที่ดีไว้ล่วงหน้าช่วยให้ลูกค้ามีทัศนคติที่ดีต่อองค์กรเป็นการลดความรุนแรงของปัญหาลงได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 ระลอก 2 ในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นกรณีระบาดเป็นกลุ่มก้อนใหญ่ โดยมีปัจจัยการระบาดมาจากการลักลอบเดินทางเข้า-ออกประเทศไทยผ่านด่านชายแดนหรือผ่านธรรมชาติ ซึ่งสะท้อนการทำงานของภาครัฐที่หละหลวม เนื่องจากรัฐบาล ในฐานะที่ควบคุมสั่งการกลไกทุกหน่วยงานราชการ หากเข้มงวดตั้งแต่ระดับนโยบายไปถึงภาคปฏิบัติ โอกาสที่จะเกิดช่องโหว่ให้เกิดการลักลอบเข้าเมืองคงไปได้ยาก อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นว่าประเทศยังขาดการดำเนินมาตรการป้องกันโรคอย่างเคร่งครัด ดังนั้น เพื่อให้การเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ในจังหวัดปทุมธานีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรยกระดับมาตรการให้เข้มงวด รัดกุม มากขึ้น เช่น คุมเข้มการคัดกรองเข้าใช้บริการสถานที่ต่าง ๆ ต้องสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้ง สแกนคิวอาร์โค้ดช่วยชนะ เป็นต้น เนื่องจากปัจจุบันประชาชนเริ่มให้ความสำคัญน้อยลง และควรเน้นย้ำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดอย่างเคร่งครัด รวมทั้งให้เพิ่มความถี่ในการออกตรวจตราเพื่อป้องปรามให้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคอย่างเคร่งครัด โดยดำเนินการด้วยความละเอียดรอบคอบเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการค้าและเน้นย้ำให้ทุกภาคส่วน ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการสวมใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้ง สวมใส่ 100 % ให้ใช้ชีวิตตามปกติ ไม่ประมาท และเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างต่อเนื่อง

2. หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบ / ออกแบบ / หาแนวทางในการดำเนินงานการจัดการพัฒนาระบบ และได้ดำเนินการเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน พร้อมทั้งนำรูปแบบดังกล่าวไปขยายผลการดำเนินงานไปในพื้นที่อื่น ๆ ได้

3. ได้นำรูปแบบระบบการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุม ดังกล่าวนำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติให้เกิดกระบวนการจัดการสุขภาพในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

4. เกิดภาคีเครือข่ายความร่วมมือการทำงานต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนขององค์กรหน่วยงานต่าง ๆ

5. นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการเผยแพร่แบบต่าง ๆ ต่อภาครัฐ หน่วยงานองค์กรท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และต่อสาธารณสุขหลากหลายกลุ่ม เพื่อเผยแพร่ในวงการวิชาการ หรือให้หน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ใช้ประกอบการตัดสินใจสร้างนโยบายเตรียมรับมือต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งถัดไป

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มผู้บริหาร หรือผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ดังนั้นควรมีการศึกษาเพิ่มเติมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในภาคประชาชนต่อความรู้สึก ผลกระทบ และการเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์การระบาดของโรค
2. ควรมีการขยายผลไปยังการมีส่วนร่วมในภาคประชาชนต่อการรับมือสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค เพื่อศึกษาระบบของชุมชนในการบริหารจัดการโรคภายใต้กรอบนโยบายที่ถูกระบุขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2564). รายงานสถานการณ์ โควิด 19. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2564, จาก <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php>
- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่ออันตราย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 25963. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2564, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER28/DRAWER068/GENERAL/DATA0000/00000518.PDF>
- พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548. (2563). สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2564, จาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/laws/laws_08.pdf
- ศูนย์บริหารจัดการสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (COVID-19) จังหวัดปทุมธานี. (2564). ประกาศ/คำสั่ง จังหวัดปทุมธานี. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2564, จาก http://www.pathumthani.go.th/new_web/covid/
- ศิริพงษ์ รักใหม่ เยาวภรณ์ เลิศกุลทวนนท์ กาญจนา แชนนอน และกรกช มนตรีสุขศิริกุล. (2560). การจัดการภาวะวิกฤตในธุรกิจโรงแรม (Crisis Management in Hotel Business). *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 11(1), 345-354.
- อภิสิทธิ์ ฉัตรทนานนท์. (2552). กลยุทธ์การบริหารภาวะวิกฤตสำหรับผู้นำองค์กร. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 32(122), 8-18.
- อนุตรา รัตน์นราทร. (2563). รายงานผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19):ผู้ป่วยรายแรกของประเทศไทยและนอกประเทศจีน. *วารสารสถาบันบำราศนราดูร*, 14(2), 116-123.